

Predmet C-217/23

**Sažetak zahtjeva za prethodnu odluku sastavljen na temelju članka 98.
stavka 1. Poslovnika Suda**

Datum podnošenja:

4. travnja 2023.

Sud koji je uputio zahtjev:

Verwaltungsgerichtshof (Austrija)

Datum odluke kojom se upućuje zahtjev:

28. ožujka 2023.

Podnositelj revizije:

Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl

Druga stranka u postupku revizije:

AN

Predmet glavnog postupka

Postupak azila – Skupina sa samosvojnim identitetom – Drukčija – Obitelj kao društvena skupina

Predmet i pravna osnova zahtjeva za prethodnu odluku

Tumačenje prava Unije, članak 267. UFEU-a

Prethodna pitanja

Treba li izraz „skupina ima samosvojan identitet u dotičnoj zemlji jer se smatra drukčijom od društva koje ju okružuje” iz članka 10. stavka 1. točke (d) Direktive 2011/95/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 13. prosinca 2011. o standardima za kvalifikaciju državljana trećih zemalja ili osoba bez državljanstva za ostvarivanje međunarodne zaštite, za jedinstveni statusa izbjeglica ili osoba koje ispunjavaju uvjete za supsidijarnu zaštitu te sadržaj odobrene zaštite (preinačena) tumačiti na način da u dotičnoj zemlji skupina ima samosvojan identitet isključivo

ako se smatra drukčijom od društva koje je okružuje ili je postojanje „samosvojnog identiteta” potrebno ispitati zasebno i neovisno o pitanju smatra li se skupina drukčijom od društva koje je okružuje?

Ako se na temelju odgovora na prvo pitanje treba zasebno ispitati postojanje „samosvojnog identiteta”:

2. Na temelju kojih kriterija treba ispitati postoji li „samosvojan identitet” u smislu članka 10. stavka 1. točke (d) Direktive 2011/95/EU?

Neovisno o odgovoru na prvo i drugo pitanje:

3. Je li za ocjenu smatra li se skupina drukčijom „od društva koje je okružuje” u smislu članka 10. stavka 1. točke (d) Direktive 2011/95/EU relevantno stajalište počinitelja proganjanja, društva u cjelini ili znatnog dijela društva zemlje ili dijela zemlje?

4. Na temelju kojih kriterija treba ocijeniti smatra li se skupina „drukčijom” u smislu članka 10. stavka 1. točke (d) Direktive 2011/95/EU?

Navedene odredbe prava Unije

Direktiva 2011/95/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 13. prosinca 2011. o standardima za kvalifikaciju državljana trećih zemalja ili osoba bez državljanstva za ostvarivanje međunarodne zaštite, za jedinstveni statusa izbjeglica ili osoba koje ispunjavaju uvjete za supsidijarnu zaštitu te sadržaj odobrene zaštite (preinačena)

Navedene odredbe nacionalnog prava

Asylgesetz 2005 (Zakon o azilu iz 2005., u daljnjem tekstu: AsylG)

Kratak prikaz činjeničnog stanja i postupka

- 1 Osoba AN, druga stranka u postupku revizije, afganistanski je državljanin, koji je u Austriji 4. studenoga 2015. podnio zahtjev za međunarodnu zaštitu na temelju Zakona o azilu iz 2005.
- 2 U prilog tom zahtjevu istaknuo je da je u Afganistanu izložen proganjanju relevantnom za pravo na azil zbog toga što mu prijete opasnost od krvne osvete rođaka njegova oca. Tvrdi da je razlog krvne osvete svađa između oca i njegovih rođaka u vezi s jednim zemljištem. Navodi da su u okviru te svađe već ubijeni njegov otac i brat.
- 3 Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl (Savezni ured za strance i azil, Austrija) odbio je taj zahtjev rješenjem od 21. lipnja 2017. te je protiv druge stranke u

postupku revizije donio odluku o vraćanju. Smatrao je da su navodi druge stranke u postupku revizije neistiniti i izmišljeni te da je u Austriju došla isključivo zbog želje za boljim gospodarskim i socijalnim položajem.

- 4 Protiv te odluke druga stranka u postupku revizije podnijela je žalbu Bundesverwaltungsgerichtu (Savezni upravni sud, Austrija).
- 5 Bundesverwaltungsgericht je prihvatio žalbu, ali je njegovu presudu ukinuo Verwaltungsgerichtshof (Visoki upravni sud, Austrija). Verwaltungsgerichtshof (Visoki upravni sud) poništio je i drugu presudu Bundesverwaltungsgerichta (Savezni upravni sud). Presudom od 26. srpnja 2022. Bundesverwaltungsgericht (Savezni upravni sud) ponovno je prihvatio žalbu, priznao drugoj stranci u postupku revizije status azilanta i utvrdio da na temelju zakona stoga ima status izbjeglice.
- 6 Bundesverwaltungsgericht (Savezni upravni sud) utvrdio je da je druga stranka u postupku revizije afganistanski državljanin, pripadnik Paštuna i sunitskog islama, podrijetlom iz Laghmana. Naveo je da je njegov otac kupio poljoprivredno zemljište od njegovih naroda, ali da su potonji kasnije tvrdili da je riječ bila samo o zakupu. Utvrdio je da je otac odbio povrat i da se radi rješenja sukoba obratio seoskim starješinama. Istaknuo je da su rođaci i pred potonjima tvrdili da su zemljište samo dali u zakup i da su prijetili ocu. Naveo je da je sutradan na tom zemljištu pucano na oca, brata i drugu stranku u postupku revizije. Utvrdio je da je druga stranka u postupku revizije pobjegla se i otišla stricu. Potonji je drugu stranku u postupku revizije i ostatak obitelji odveo u Kabul, a zatim je sa seoskim starješinama organizirao pogreb oca i brata. Potom je spaljena obiteljska kuća druge stranke u postupku revizije te su saznali da ga se traži. Nakon toga je stric organizirao bijeg druge stranke u postupku revizije i primio njegovu obitelj. Međutim, stric i obitelj naknadno su također pobjegli u Pakistan.
- 7 Navedeno tijelo utvrdilo je da je druga stranka u postupku revizije stoga bila uključena u krvinu osvetu u državi podrijetla, tako da su mu u slučaju povratka u njegovo selo prijetili napadi očevih rođaka pa čak i smrt. Ocijenilo je da se takvi napadi ne očekuju u slučaju nastanjivanja u drugim gradovima, ali da zbog trenutačne situacije u Afganistanu druga stranka u postupku revizije više ne bi bila mogla ući u njih i živjeti bez nepotrebnih poteškoća.
- 8 S pravnog stajališta, Bundesverwaltungsgericht (Savezni upravni sud) smatrao je da je proganjanje koje se temelji na jednom od razloga navedenih u Ženevskoj konvenciji i čiji je počinitelj privatna osoba ili skupina relevantno za pravo na azil ako država nema namjeru ili ne može spriječiti ta djela proganjanja. Ocijenio je da je krvna osveta relevantna u okviru postupka azila s obzirom na to da pripadnost društvenoj skupini „članova velike obitelji kojima prijeti krvna osveta” postoji u slučaju bojazni od osвете isključivo zbog obiteljske veze s osobom na koju se to izravno odnosi. Naveo je da se drugu stranku u postupku revizije proganja isključivo zbog njezina srodstva s ocem i da ne može očekivati zaštitu

afganistanskih tijela. Zaključio je da joj u regiji podrijetla stoga prijeti proganjanje relevantno za azila i da ne postoji mogućnost bijega unutar države podrijetla.

- 9 Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl (Savezni ured za strance i azil) podnio je Verwaltungsgerichtshofu (Visoki upravni sud) reviziju protiv te presude.

Bitni argumenti stranaka u glavnom postupku

- 10 Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl (Savezni ured za imigraciju i azil) ističe da Bundesverwaltungsgericht (Savezni upravni sud) smatra da uključenost druge stranke u postupku revizije u krvnu osvetu proizlazi iz „pripadnosti društvenoj skupini obitelji” u smislu Ženevske konvencije, ali da se za to u skladu sa sudskom praksom Suda Europske unije (presuda od 4. listopada 2018., C-652/16, točka 10.) moraju ispuniti određeni uvjeti. S jedne strane, navodi da članovi skupine moraju dijeliti „urođene osobine” ili „zajedničko podrijetlo koje se ne može izmijeniti” ili imaju zajedničku osobinu ili uvjerenje „koje je toliko bitno za identitet ili svijest da osobu ne bi trebalo prisiljavati da ga se odrekne”. S druge strane, ta skupina mora prema njegovu mišljenju „imati samosvojan identitet u dotičnoj trećoj državi jer se smatra drugačijom od društva koje je okružuje”.
- 11 Tvrdi da nije jasno čini li obitelj (ili njezin dio) društvenu skupinu ako nije utvrđeno da se obitelj (ili njezin dio) smatra drukčijom od društva koje je okružuje.
- 12 Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl (Savezni ured za strance i azil) također ističe da vrhovni sudovi u Njemačkoj i Austriji različito tumače relevantnu odredbu Direktive 2011/95/EU (članak 10. stavak 1. točku (d)).
- 13 Druga stranka u postupku revizije ističe u svojem odgovoru na reviziju da je u dosadašnjoj sudskoj praksi suda koji je uputio zahtjev obitelj priznata kao društvena skupina u smislu Ženevske konvencije. Tvrdi da iz obrazloženja pobijane presude proizlazi da je u skladu s paštunskom tradicijom da uzrok krvne osvete može biti, primjerice, neriješeni spor u vezi sa zemljištem. Pojašnjava da su ključni pravo na osvetu i očekivanje odmazde, zbog čega očevi rođaci također očekuju osvetu druge stranke u postupku revizije. Navodi da se krvna osveta također može desetljećima odgađati.
- 14 Druga stranka u postupku revizije smatra da postoji proganjanje zbog pripadnosti društvenoj skupini jer ga očevi rođaci koji ga progone smatraju članom druge skupine uključene u krvnu osvetu.

Kratak prikaz obrazloženja zahtjeva za prethodnu odluku

- 15 Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl (Savezni ured za strance i azil) nije u okviru revizije osporio utvrđenja Bundesverwaltungsgerichta (Savezni upravni sud), tako da sud koji je uputio zahtjev mora smatrati da postoji dovoljno

konkretna vjerojatnost da drugoj stranci u postupku revizije prijete fizičko nasilje i njegovo ubojstvo. Ta se djela u smislu članka 9. stavka 1. u vezi s člankom 9. stavkom 2. točkom (a) Direktive 2011/95/EU smatraju proganjanjem nedržavnih tijela. Druga stranka u postupku revizije ne može očekivati zaštitu države.

- 16 Za ocjenu treba li drugoj stranci u postupku azila priznati status azilanta ključno je utvrditi postoji li povezanost između razloga iz članka 10. Direktive i djela proganjanja u smislu članka 9. stavka 1. ili nepostojanja zaštite od takvih djela. Bundesverwaltungsgericht (Savezni upravni sud) smatra da ta veza proizlazi iz toga što su je rođaci oca druge stranke u postupku htjeli ubiti samo zato što je bila član obitelji (preminulog) oca – druga stranka u postupku nije bila izravno uključena u zemljišni spor.
- 17 U predmetnom slučaju Bundesverwaltungsgericht (Savezni upravni sud) smatra da postoji proganjanje zbog pripadnosti određenoj društvenoj skupini, odnosno obitelji, a u svakom slučaju članovima obitelji u odnosu na koje se provodi krvna osveta. U reviziji se ne osporava da obitelj može predstavljati društvenu skupinu ili da ima zajedničko porijeklo koje se ne može izmijeniti. Međutim, sporno je treba li u smislu članka 10. stavka 1. točke (d) Direktive 2011/95/EU obitelj (ili njezin dotičan dio) smatrati skupinom koja ima samosvojan identitet u dotičnoj zemlji jer se smatra drukčijom od društva koje je okružuje. Samo bi se u tom slučaju mogao priznati status izbjeglice.
- 18 Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl (Savezni ured za strance i azil) u svojoj reviziji navodi da postoji nekoliko pristupa za rješavanje pitanja postojanja proganjanja zbog pripadnosti određenoj društvenoj skupini.
- 19 Sud koji je uputio zahtjev smatra da je potrebno razjasniti nekoliko pitanja kako bi se ocijenilo mogu li se članovi kojima prijete krvna osveta smatrati društvenom skupinom. Najprije se postavlja pitanje kada se može smatrati da skupina ima samosvojan identitet u dotičnoj zemlji i da stoga predstavlja društvenu skupinu u smislu članka 10. stavka 1. točke (d) navedene direktive. Osim toga, valja pojasniti na temelju kojih se elemenata može odrediti „društvo koje okružuje” skupinu i kada se skupina smatra „drukčijom” od tog društva.

Prvo i drugo pitanje

- 20 Sud koji je uputio zahtjev utvrdio je da se u tekstu članka 10. stavka 1. točke (d) Direktive 2011/95/EU navodi uzročna veza, što znači da postojanje samosvojnog identiteta skupine ovisi o tome percipira li je društvo koje je okružuje drukčijom. Zbog toga bi radi ocjene ima li skupina „samosvojan identitet” trebalo samo provjeriti „smatra li se drukčijom od društva koje je okružuje”. Prema takvom tumačenju ne bi bilo potrebno provesti ispitivanje temeljeno na drugim, zasebnim kriterijima. U skladu s tim tumačenjem, isključivo na temelju vlastite predodžbe i osjećaja pripadnosti članovima skupine ne može se zaključiti da postoji društvena skupina – naime, odlučujuća bi bila percepcija „društva koje okružuje” skupinu, a koje bi potonju moralo smatrati drukčijom. Čini se da se u Smjernicama o

pripadnosti određenoj društvenoj skupini (prijašnjeg) Europskog potpornog ureda za azil (EASO) zagovara taj pristup.

- 21 Ako takva uzročna veza (barem djelomično) ne bi postojala i ako bi postojanje „samosvojnog identiteta” trebalo zasebno ispitati, postavlja se (drugo) pitanje o kriterijima na temelju kojih bi trebalo provesti takvo ispitivanje. Naime, zakonodavac Unije nije definirao taj pojam. Nije jasan ni način na koji se očituje „samosvojnost” „samosvojnog identiteta”.

Treće pitanje

- 22 Čini se nejasnim smisao koji zakonodavac Unije želio dodijeliti formulaciji da se skupina smatra drukčijom „od društva koje ju okružuje”.
- 23 Moglo bi se smatrati da se to odnosi na društvo (u cjelini ili znatnom dijelu) u dotičnoj državi ili na području na kojem dotična osoba boravi. U takvom slučaju obitelj će se uobičajeno upravo zbog svojstva svojih članova da čine obitelj smatrati drukčijom od društva koje je okružuje isključivo ako način obiteljskog života znatno odstupa od prevladavajućih praksi obiteljskog života.
- 24 Osim toga, čini se potrebnim da društvo koje okružuje predmetnu skupinu zna za njezino postojanje. Kad društvo koje okružuje skupinu ne bi znalo za njezino postojanje, već je zbog toga isključeno da se takva skupina smatra drukčijom.
- 25 Čini se da se taj pristup zagovara u prethodno navedenim EASO-ovim smjernicama jer se u njima navodi da su potrebne relevantne i aktualne informacije o državi podrijetla kako bi se moglo provjeriti postojanje određene društvene skupine u određenoj zemlji. Također bi trebalo ispitati način na koji društvo funkcionira i različito postupaju prema skupinama s obzirom na to da je društvena skupina povezana s društvom koje je okružuje.
- 26 Čini se da u skladu s tim pristupom ne bi postojala društvena skupina u predmetnom slučaju. Naime, u takvom slučaju vjerojatno samo počinitelji proganjanja i progonjena obitelj zna za krvnu osvetu, a ne društvo u cjelini ili znatnom dijelu. Međutim, ako se smatra da je stajalište počinitelja proganjanja dovoljno za kvalifikaciju skupine kao društvene skupine, počinitelj proganjanja smatrao bi se društvom koje okružuje skupinu u smislu članka 10. stavka 1. točke (d) Direktive 2011/95/EU, pa bi se razgraničavanje provelo u odnosu na njega. U skladu s tim pristupom, obitelj oca druge stranke u postupku revizije bila bi u predmetnom slučaju društvena skupina jer je takvom smatra počinitelj proganjanja (očevi rođaci).

Četvrto pitanje

- 27 Problematičnom se čini i ocjena smatra li se skupina „drukčijom” od strane društva koje je okružuje.

- 28 Čini se da je pojam „drukčija” tako otvoren da bi svaka proizvoljno odabrana osobina mogla dovesti do takve kvalifikacije. Osim toga, čini se da je taj pojam ima negativnu konotaciju. Stoga je moguće da „različitost” podrazumijeva da društvo koje je okružuje obezvređuje tu skupinu. U prethodno navedenim EASO-ovim smjernicama u tom se pogledu navodi „stigmatizacija” skupine, pri čemu se na drugom mjestu u tim smjernicama navodi da se ne bi trebalo smatrati da je različitost nužno negativna.
- 29 Međutim, to bi se moglo odnositi i na „biti drukčiji” i da je riječ samo o jezičnom problemu – naime, engleski izraz „different” nema prema mišljenju suda koji je uputio zahtjev negativnu konotaciju.
- 30 Ako je relevantno smatra li veći broj osoba skupinu „drukčijom”, moglo bi biti odlučujuće da veći broj osoba skupinu smatra različitom zbog samo jedne ili više određenih osobina. Druge osobine koje samo pojedine druge osobe smatraju drukčijima ne bi u tom slučaju bile relevantne. Prema tom pristupu stajalište počinitelja proganjanja nije mjerodavna za kvalifikaciju društvene skupine.
- 31 Upravo se u predmetnom slučaju postavlja pitanje smatra li se obitelj koja je uključena u krvnu osvetu drukčijom od strane društva koje je okružuje ako ono podrazumijeva veći broj osoba. Neovisno o tome da, kao što je prethodno navedeno, takvo društvo (koje skupinu uvelike okružuje) uobičajeno nema saznanja o relevantnoj osobini, druga stranka u postupku revizije u svojem je odgovoru na reviziju sama istaknula da je u skladu s pašunskom tradicijom da se takav spor rješava krvnom osvetom, kao što je to slučaj u ovom predmetu. Stoga samo po sebi nije jasno zašto bi se obitelj uključena u krvnu osvetu trebala smatrati drukčijom od društva koje ju okružuje, a koje također živi u skladu s tom tradicijom.
- 32 Međutim, ako bi stajalište počinitelja proganjanja trebalo biti odlučujuće, za pripadnost društvenoj skupini moglo bi biti dovoljno da počinitelj proganjanja obitelj na koju se odnosi krvna osveta smatra drukčijom.
- 33 U predmetnom slučaju to znači da je, ako je mjerodavno stajalište počinitelja proganjanja, drugoj stranci u postupku revizije pravilno priznat status azilanta. Međutim, ako to nije slučaj, Bundesverwaltungsgericht (Savezni upravni sud) ne bi trebao drugoj stranci u postupku revizije priznati taj status s obzirom na to da ne postoji povezanost s razlogom mjerodavnim za odobravanje azila. U tom bi slučaju Bundesverwaltungsgericht (Savezni upravni sud) trebao zatim ispitati treba li drugoj stranci u postupku revizije odobriti supsidijarnu zaštitu.